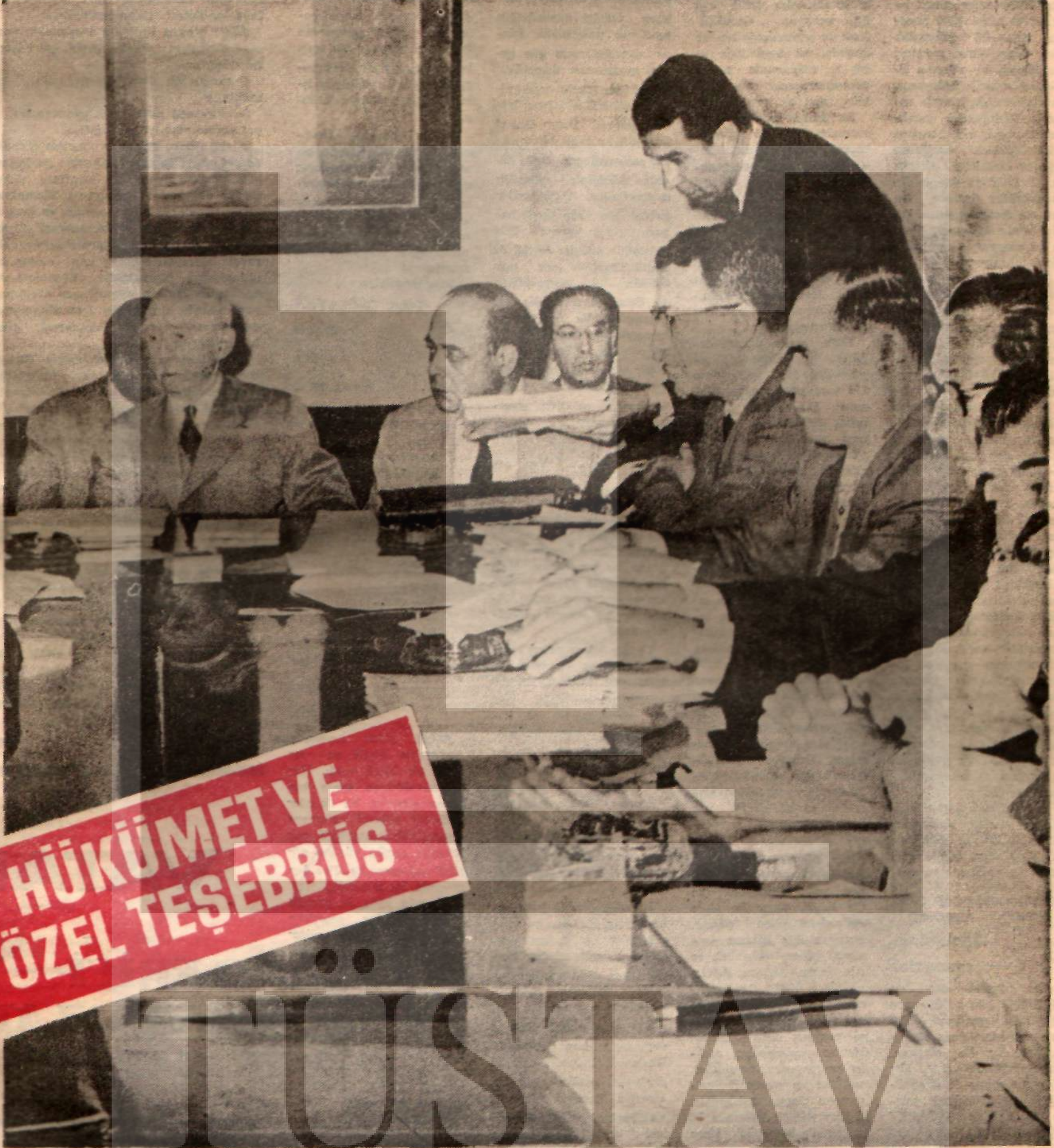

YÖN

HAFTALIK GAZETE

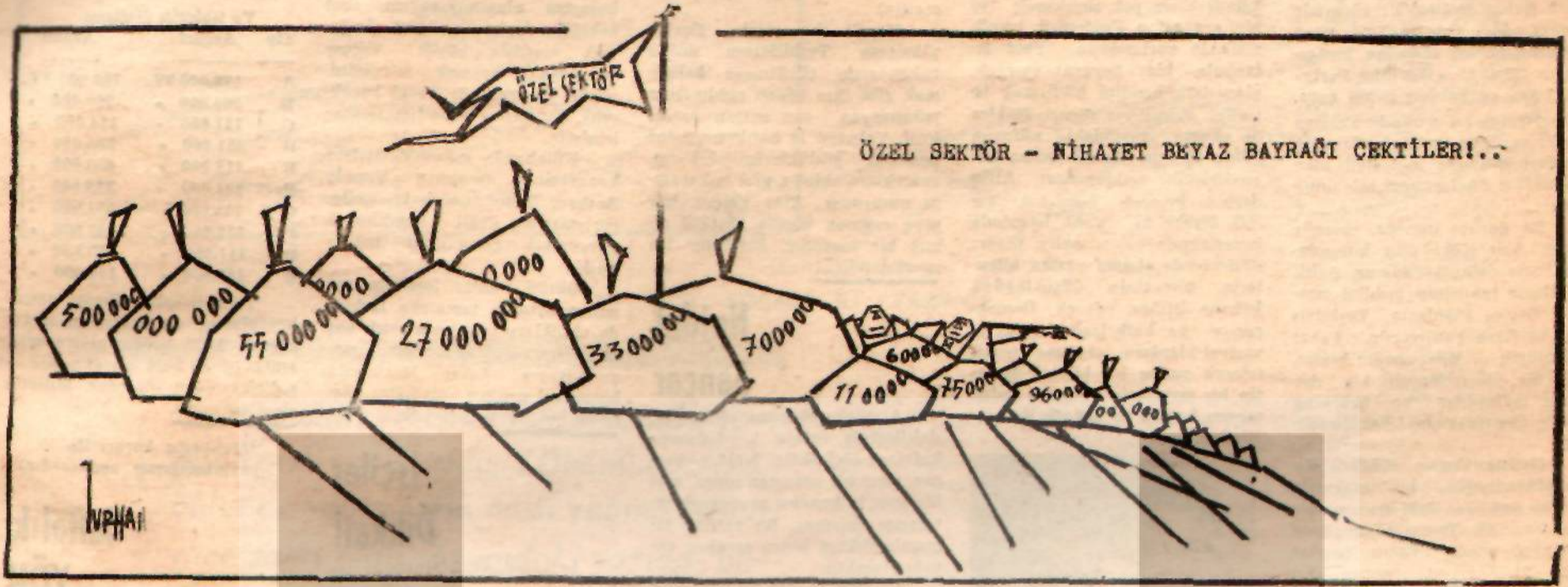
VESİKA

HÜKÜMET VE
ÖZEL TEŞEBBÜS

ÖZEL TEŞEBBÜS - BAKANLAR TOPLANTISI

«Yiyin efendiler, yiyin... Bu hânı iştihâ sizin...» TEVFIK FIKRET

ÖZEL SEKTÖR - NİHAYET BEYAZ BAYRAĞI ÇEKTİLER!..

BAKIŞ

İnönü ve sosyal adalet

Sayın İnönü, son konuşmalarında ilk defa olarak, gelir dağılımındaki adaletsizliğe dokundu.

Başbakan'a göre, «Bugünkü kazancımız tahammülü mümkün olan adaletli bir dağılıfta değildir. Bir kısmı, umumî kazançtan kendi hissesine düşen miktardan çok az almaktadır.»

Da doğru teşhisten sonra Sayın İnönü, takip edilecek yolu da söylemektedir: «Burada iki fikir vardır. Biri evvelâ sosyal adaleti tesis etmek, ondan sonra kalkınmaya girişmek. Diğer evvelâ kalkınmayı, sonra sosyal adaleti sağlamak. Halbuki cemiyetimizin böyle bir ayırım yapmaya tahammülü yoktur.» O halde takip edilecek yol, sosyal adalet içinde hızlı kalkınmanın gerçekleştirilmesidir. Şöyle ki, kalkınmayı başarmak için sosyal adalete önem vermeye ihtiyaç vardır. Kalkınma sonucu millî gelirin yürütülmesi ise sosyal adalete ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

Buraya kadar Sayın İnönüye hak vermemek mümkün değildir. Konan teşhis de, uygulanması gereken metod da doğrudur. Yalnız sosyal adaleti gerçekleştirme yolunda hükümet ne yapmaktadır veya ne yapmayı düşünmektedir? Bu noktada istifhamlar başlanmaktadır.

Hükümetin şimdiye kadarki tutumu bu bakımdan fimit verici olmadı. Halbuki Türkiye sosyal adalet içinde hızlı kalkınmaya yönelmiş bir hükümetin, hiç bir doktriner endişeye kapılmadan acele ele alınması gereken meseleler var; Meselâ toprak dağılımındaki adaletsizliğin giderilmesi, meselâ arsa spekülasyonunu ve lüks inşaatı önliyerek, meselâ sosyal adaletin sağlanması. Meselâ ziraat pazarları işler hâle getirilerek, ufak çiftçilerin tefecilerin ve inhisarcı tüccarların elinden kurtarılması, Meselâ Köy Enstitüleri içinde bir sisteme giderek eğitimde bütün vatan çocuklarına eşit şans tanınması mesele vergiler yoluyla gelir dağılımındaki adaletsizliklerin azaltılması v.s. v.s.

Elbette ki bütün bunlar, Sayın İnönünün defalarca belirttiği üzere, bu gündün yarına gerçekleştirilebilecek meseleler değil. Yalnız demokrasilerde veya moda tabiriyle açık rejimlerde, önce dâvânın ortaya konması, kamu oyununun hazırlanması ve meselenin olgunlaştırılması lâzım. Halbuki hükümet, henüz,

bu meselelerin çoğunun mevcudiyetini bile kabul etmemişler. Bizzat Sayın İnönü, toprak dağılımındaki adaletsizliği açıkça kabul etmek yerine, «Türkiyede ağa kalmamıştır. Toprak reformu sadece toprak dağılımı değildir» gibi, daha çok meseleyi gizliyen formüllere sığınmıştır. Keza, hiç bir hükümet bşesinin ağından, «Arsa spekülasyonuna son vereceğiz. Lüks inşaatı sed çekeceğiz. Ufak müstahsil tefecilerin ve istismarcı tüccarın oyuncu olmaktan kurtaracağız. Vergilerin, emekçilerin sırtına yüklenmesini önliyeceğiz» gibi sosyal adaleti gerçekleştirme hedefi güden sözler duyulmamıştır. Mevcut istismar düzenini ortaya koyan açıklamalardan dik katle kaçınılmıştır. Hükümetçe gelir dağılımındaki adaletsizliğin bile söylenmesi yenidir.

Milyoner imalâtı

Hükümet, şimdiye kadar tam aksine, istismar düzeninden faydalananlarla örtünmüştür. Meselâ büyük çiftçileri ilgilendiren ziraat gelir vergisinin tehiri Servet beyannamelerinin, tekrar alınmak üzere de olsa geri verilmesi, devlet sektörü ihmalâtının özel sektöre kaydırılması varlıklı sınıflar lehine alınmış tedbirlerdir. Son bakanlar — İş adamları toplantısından sonra, bu yolda yeni adımlar atılacağı anlaşılmaktadır: Özel sanayi işletme ve yatırım kredisi vermek maksadıyla kurulması düşünülen anonim şirket, esas itibarıyla devletin sağlayacağı 2 — 300 milyon lira ile dönecektir. Yatırım indirimi ve azalan amortisman sistemi, devlet gelirlerinden 2 — 300 milyon liranın büyük iş adamlarına hediye edilmesi sonucunu doğuracaktır. Sinal mamül ihracatının desteklenmesi, devlete yeni mal külfetler yükliyecektir. Devlet ihmalâtçılara tanınan gizli bir sübvansiyon teşkil edecektir. Bütün bu tüzükler, fakirin parasını alıp, zengine vermek ten başka bir şey değildir. Bizim özel teşebbüsün, «Devlet parayı versin, özel sektör yapsın» şeklindeki sözde liberal kalkınma formülü, gelir dağılımındaki adaletsizliği azaltmak şöyle dursun, geniş ölçüde artıracak mahiyettedir.

Bütün bunlar Menderes devrinde bol bol denenmiş metodlardır. Menderes, oldukça şuurulu bir şekilde, özel teşebbüsü kalkındırma politikasının şampiyonluğunu yapmıştır: Gerçek değeri 10 — 15 lira olduğu halde, 2.30 den sağlanan yüz milyonlarca dolar dövizle, büyük müteebbüsler beslenmiştir. Geniş çapta vergi kaçakçılığına göz yumulmuştur. Enflasyon yıllarında, özel sektörün satın aldığı iktisadi devlet teşebbüsleri mal ve hizmetlerinin fiyatları çok düşük seviyede tutularak, devlet işletmelerinin zararları, özel sektöre kâr şeklinde intikal ettirilmiştir.

Bu politikanın tahribatını gördük: Dışarı kaçırılan servetler, isyan ettirici lüks ve terat, derme çatma tesisler, den geline kaybeden, kriz hâlinde bir ekonomi, bu politikanın eseridir. Bunun yanı sıra, Menderesin özel sektör politikasının sonucu olarak, 5 yıllık kalkınma planında da belirtildiği üzere, gelir dağılımındaki adaletsizlikler büyük ölçüde artmıştır.

Adına özel teşebbüsü geliştirme denen milyoner yaratma politikasının baş kabir sonuç vermesi esasen beklenemez. Az gelişmiş bir memlekette, özel teşebbüse baş rolü vermek isteyen bir politika, milyoner yaratmayı gelir dağılımındaki adaletsizliği arttırmayı ve fakirlerden toplanan paraları zengin müteebbüslere aktarmayı gerektirir. Az gelişmiş ülkelerde «özel teşebbüsü kalkındıracağız» diyen bir hükümetin, hem sosyal adaleti gerçekleştirme çabını, hem de hızlı kalkınma yapacağını demesi en azından çelişik bir tutumdur. Yön'ün defalarca belirttiği üzere emekçi yığınlarından yana bir devletçilik, sosyal adalet politikasının temel şartıdır. Nite ki bu çeşitli sebeplerden bu yolu seçmeyen Hükümet, milyoner yaratma politikasına doğru yol almaya başlamıştır.

Turnasol kâğıdı

Milyoner yaratma politikasını en açık şekilde, yakında ele alınacak olan vergi reformu konusunda göreceğiz. Vergi re-

formları, turnasol kağıdı gibi bir hükümetin rengini derhal açığa vuran, onun emekçiden mi yoksa sermayeden mi yana olduğunu en iyi gösteren ölçüdür.

Türkiye, artık herkesin bildiği gibi, emekçiyi sömüren, sermayedarı azamî ölçüde koruyan dünyanın en adaletsiz vergi sistemlerinden birine sahiptir. Şöyle ki, millî gelirin yarısını sağlıyan ziraat, devlet gelirlerinin ancak yüzde 10 — 12 sini karşılamaktadır. Gelir vergisinin yüzde 60 ının maaşlı ve ücretli kimseler ödemektedir. Prof. Kaldor'un ifadesiyle, «Ticari kâr ve sermaye gelirleri yetersiz bir şekilde vergiye tabi tutulmuştur.» Asgari bir hesaplama, normal olarak yılda 300 milyon lira getirmesi gereken veraset vergisi, ancak 12 milyon lira sağlamaktadır. Yine Kaldor'un cümlesiyle, «Evli bir çift için vergi muafiyeti sadece 1600 T.L. iken, sermaye kazançlarında 10 bin T.L. gibi yüksek bir muafiyet haddi tanınmıştır.» Ayrıca vergi kaçırma kolaylıkları, sermayeyi daha da imtiyazlı bir duruma getirmiştir. Gerçekten sosyal adalete yönelmiş bir hükümetin, bu korkunç derecede adaletsiz vergi sistemini herşeyden önce ele alması şarttır. Kaldor, formülü veriyor: Az gelişmiş ülkelerde, ancak serveti temel alan vergiler, vergi yükünün fakirlerden varlıklı sınıflara kaydırılmasını sağlar. Ziraatte de ziraat dışı faaliyetlerde de serveti ölçü alan vergilere yer veren bir reforma gitmek zorundadır.

Halbuki Hükümet, tam aksi yönde yol almaktadır. Ürkek sermayeyi korkutmamak mazeretiyle, servete dayanan vergi almak şöyle dursun, servet beyannameleri bile geri verilmiştir. Yatırım indirimi, amortisman kolaylıkları ve daha çeşitli sübvansiyonlarla devlet gelirlerini, özel sektöre aktarma hazırlığı yapılmaktadır. Mevcut devlet gelirlerini azaltmak mümkün olmadığına, hattâ arttırmak gerektiğine göre, devlet zengine verdiğini fakirden almak zorunda kalacaktır.

İşte yaldızlı sosyal adalet âflarının ardında yatan katı gerçek budur: Hükümet, Menderes devrinin iflâs etmiş milyoner yaratma politikasına doğru, koyu adam yol almaktadır.

Doğan Avcioğlu

Turhan Feyzioğlu
Nabza göre perbet...

Paşa, konu ile ilgili. Sesini yükselterek «Nolmuş Irak'a» diye merakla sordu. Durum Paşaya anlatıldıktan sonra, Hazine Umum Müdür Muavini sözlerine devam etti: «Bir generalimizin harp çıkabilir lütfi bir günde 100 milyon liranın çekilmesine yol açmıştır. Bu para başka maksatlara kullanılmamalıdır. Kurulacak şirkete gelince, bugün için ancak 40 milyon lira ve rebilirtir. Karşılık paraların sarf yerleri bellidir.» Hazine Umum Müdür Muavini, bundan sonra karşılık paraların sarf yerlerinin sınımlarına kadar hesabını verdi.

Soğuk düş tesiri yapan bu konuşmanın tesirini azaltmak maksadıyla, Özel Sektörün kredi şirketinin yararlı tarafları olan Çelikbaş söz aldı ve «Prensibin kabul edildiğini, gerekli paranın bulunacağını, meselenin kredileri Tanzim Komisyonunda teferruhatlı şekilde ele alınacağını» söyledi ve gündemin öbür maddesine geçti. Yeni madde, İcra ve İhtis Kanununun tādidiydi. Özel Sektör, tādil tasarrufları, istediği gibi yapmak istiyordu. Mümtaz temsilcilerin talebi şuydu: Özel Sektör, tādil tasarruflarını bu çalışmalarıyla ilgili etmiş. Fakat sonradan çalışmalarını katılmamışlardı. Durumdan endişe ediyorlardı. Tasarrufların hazırlanmasına mutlaka katılmaları lazım. Bu istek, kabul edildi. Bununla beraber Hükümetin, tādil tasarruflarında dikkatli olması lazımdır. Özel Sektör temsilcilerinin haklıyacağı bir tādil tasarrufları, ufak borçluların, bu arada kiracıların insafsız şekilde zorlanmasına yol açabilir. Hükümet, zaman zaman alacaklılar kadar, iyi niyetli fakir borçlularını da düşünmelidir.

Özel teşebbüsçülerimizin başka bir vasi, devlet sektörünün ithalât yapmamasıydı. «Özel Sektörü İlgilendiren Başlıca Konular Hakkında Rapor» adlı döküman da bu husus, şu çok tatlı ifadeyle belirtiliyordu: «Çalışma Bakanlığına bağlı teşebbüs kuller tarafından ithalât yapılmaması hususu memnuniyet verici şekilde halledildiği hâlde, Devlet Malzeme Ofisince ithalâta ni hayet verilmemiştir. Resmî Sektörce yapılan bu gibi ithalâtın durdurulmasını temenni etmekteyiz.» Doğrusu teklif cazipti. Asgarî bir hesaplama, 5 milyar liralık ithalât 2 milyar lira çok rahat kâr bırakıyordu.

İthalâtçılarımız, bu rahat kazançtan devletin faydalanmasına aslâ razı değildi.

Bu çok cür'etkâr talebi, Ferit Melen, Devlet Malzeme Ofisini mâzur göstermeye gayret ederek, geçirtmeye çalıştı. Çelikbaş ise, basın toplantısıyla belirttiği üzere, «Resmî Sektör bazı alanlarda ithalât yapmıyacak. Devlet Malzeme Ofisinin durumunu gelecek toplantıda ele alacağız» diyerek işi tatlıya bağladı.

Sanayiciler ve Atatürk

İş adamları—Bakanlar toplantısı ertesi gün de devam etti. Toplantı, gündemin önemli bir maddesi olan, sanayi bölgelerinin tesbiti konusu ile başladı. Meseleye bir gün önce yapılan toplantıda, İmar ve İskân Bakanı Fahrettin Kerim Gökay dokunmuştu. Gökay, Özel Sektör temsilcilerine şaka yoluyla «İstanbulun canına okudunuz. Halka nefes olacak yer bırakmadınız» diye satılmıştı. Fakat güzide temsilcilerin bu konudaki görüşü farklıydı. Onlar «Belediye yerlerinden şehir haricine çıkarılmak istendiklerinden, şehir dışında da elverişli bir yer gösterilmediğinden şikâyetçiydiler. Ancak Bursa'da iyi bir çalışma yapılmıştı. Bir sanayi bölgesi tesbit edilmiş, Amerika lırlardan sağlanan 25 milyon lira ile metre karesi 20 liradan bu arazi satın alınmıştı. Arazi yol, elektrik ve kanalizasyon yapıldıktan sonra 20 liradan sanayicilere satılacaktı.

Bu noktada Paşa, konuşmalara katıldı ve ilgililerden sanayicilerin arazi spekülasyonu yapmamasını ödenmesini istedi.

Bu noktada, sanayicilerin bakını olacağını söyleyen Çelikbaş, sözde karşıtı: «Paşam, bu belediyelerin işi değil. Onlar mevcut imkânlarıyla bu dâvayı çözemeler. Aynı bir sorumlu makama ihtiyacımız var» dedi.

Bu girişimden sonra, Özel Sektör temsilcileri sadede geldiler: Ankarada 5 komple tesis yer bekliyordu. Derhal karar verilmeliydi. Ankaralı sanayiciler Orman Çiftliği bölgesini gözlerine kestirmişlerdi. Çelikbaş, «Mesele mühim Paşam. Deniz lide de durum aynı» diyerek, özel teşebbüsçülerini destekledi. Fakat Bursa'nın Çelikbaş'ın, komple Deniz lideyi de fırsattan istifade ederek araya soktuğuna şüphelenen bazı temsilciler, bu girişimi desteklemedi.

F. Kerim Gökay
Juca halkın sağlığı

Ferit Melen
Para yok!

Paşa, bu talebe hak vermez ve sesini yükselterek, «Bu iş uzatmanın mânâsı yok. Derhal harekete geçilmelidir. Alâkalılar hep burada, Doktor, duyuyorsunuz değil mi? Hemen toplanın bir an önce karara varın» dedi. Paşanın doktor diye seslendiği İmar ve İskân Bakanı Gökay ise, haklı olarak bu kadar aceleyle taraftar değildi. «Paşam, bakanlık olarak bu konuda çalışmaları var. Sonra sanayi bölgelerinin mutlaka şehir haricine çıkması şartı cevabını verdi. Sözde, güzide temsilciler karşıydı: Kendi rahatını, halkın sağlığına tercih eden bir temsilci «Herkesin, sanayinin şehir dışında kurulmasına karşı bir allerjisi var. Halbuki fabrika bacaları medeniyetin ve kalkınmanın sembolüdür» tarzında bir hikmet savurdu. Başka biri, daha az parlak olmayan şu fikri ortaya attı: «Sanayi bölgesinin şehir dışında kurulması meseleyi göz önüne almalıdır. Zira kurulacak tesislerin etrafı bir müddet sonra dolacak ve orada da şehir teşekkül edecektir»

Bu parlak sözlerle gülmek cesaretini hiç kimse gösteremedi.

Paşa, meselenin bir an önce çözümlenmesi için ısrar ediyordu. Hemen oracıkta, bu konular temsilcileri ile özel sektörün katılacağı bir komisyon kurulması kararlaştırıldı. Feyzioğlu Komisyon başkanı oldu. Doktor, hemen ertesi gün İmar Bakanlığında, Ankaranın sanayi bölgesini tesbit edecek Komisyonu topladı. Özel teşebbüsçüler, Gökay'ın «Ankaranın çirgisi dediği Gazi Orman Çiftliğine ait arazinin sanayi bölgesi hâline getirilmesini talep ettiler. Gel gelelim, ortada bazı ufak tefek engeller vardı. Bir defa, Atatürk, İnönü'ye yazdığı bir mektupla —mektubun bir fotokopisi Ziraat Fakültesindedir— bu sananın aynen muhafazasını temenni etmekteydi. Sonra bu arazinin, Ankara halkına ve civardaki köylülere ne kadar yararlı olduğu ortadaydı. Halkın sağlığı ve şehrin güzelliği kolayca ikinci plâna itilemezdi. Özel teşebbüsçüler, bütün bunlara zerrece aldırış etmediler. Ankara Ticaret Odalarının genç temsilcisi Mümin İrkin'e göre «Çiftlikten arazi almak, sanıldığı gibi hiç te korkulacak bir problem değildi. Atatürk sağ olsaydı, devrin ihtiyaçlarını göz önünde tutarak, bu araziyi tahdüt etmeden sanayicilerimize bağlardı!» Genç sanayici, ufak çıkarları için Atatürk adına bile konuşacak kadar pervasızdı! Özel teşebbüsçülerin ötekil temsilcisi de, pot kırmakta arkadaşından pek aşağı kalmadı: «Efendim, Sanayi ziraati kovar. Bu ilmi bir gerçektir.» O hâlde, Çiftlik yerini fabrika bacalarına bırakmalıydı.

Sermayenin utanma duygusundan ne kadar yoksun olduğunu gösteren bu biçare savunmalar, İmar ve İskân Bakanlığının temsilcilerinin, sanayii şehir dışında tutma azmini daha da kuvvetlendirdi. Orman Çiftliğinin akıbeti, önümüzdeki günlerde belli olacaktır.

Sermayeye verilen haksız tãvizler, Türkiyi harekete getirdi ve Türk—iş İnönü'ye toplantısıyla ilgili görüşünü açıklıyan bir mektup gönderdi. Mektup, hükümete gerçek kalkınma yolunu göstermektedir:

«Sayın,
İsmet İnönü
Başbakan
Ankara

Sanki memleketin halledilecek hiç problemi kalmamış, çalışanlara insan hayatına yarayıcı bir hayat seviyesi temin edilmiş, memlekette her gün biraz daha artan işsizlik giderilmiş gibi 10 Bakanınızla birlikte işverenlere hesap ve tãviz vermek üzere düzenlediğiniz toplantıların 3 üncü sunu de yapmış bulunuyorsunuz.

Hükümetin özel sektörle yaptığı toplantılara karşılık zaman zaman işçilerin hakları temsilcileri sendikalar ve TÜRK—İŞ'le toplantılar yapmaması işçi çevrelerinde gün geçtikçe geniş ve kötü yankılar yapmaktadır.

Büyük bir gizlilik içinde özel sektörle yapılan toplantıda görüşülen konuların başına intikal edebilen kısım üstünde durmak isteriz.

Son yapılan toplantıda yatırım indirimi mende, amortisman indiriminden bahsedilmesine karşılık en az geçim indirimi akla bile gelmemiştir. Hükümet bu tutumu ile vergi adaletinden her gün biraz daha uzaklaşıyor. Vergi kaçakçılığını giderme yolları üzerinde durulmamıştır. Ulusun parasının bir kaç sermayedara bağışlanmasının kalkınma ve işsizliğin giderilmesiyle olan ilişkisini göremiyoruz.

Başka bir örnekte, mevcut olan bir sosyal kalkınma bankasının ıslah edilerek ihtiyaca cevap verebilecek bir duruma getilmesi dururken yeni bir finansman kuruluşuna gidilmesi «ebeli anlayışımızdır».

Daha sonra özel sektörün «ithalât» tamamen devletin elinden almak istediğini görüyoruz. Buna kesin olarak karşıyız. Çalışanların hayat şartlarını artırma pa hasına bir kaç kişinin rahat kazanç sağlama masını temin edecek pahalı ithalâtları sosyal devlet anlayışına karşı olduğu kanısındayız.

Son bir örnek olarak da olumlu bir inceleme yapılmadan bir kaç özel çıkarın isteklerini yerine getirmek için kendileri kendine sanayi kutsalı yerleri tespit etmesini anlayamıyoruz.

Hükümetin işçiyi akıl verip, işveren den akıl alması dönemine bir an önce son vermesini istiyoruz. Saygılarımızla.»

Ekrem Alican
Ya sabır!...

Tilkiden akıl isteniyor!

Söz bundan sonra. Vergi kaçakçılığı meselesine geldi. Yeni Maliye Bakanı, selefinden çok farklı bir üslupla, ürkek sermayeyi ürktürmeye azamî dikkat ederek konuya girdi: «Maalesef vergi kaçakçılığı vardı. Mütteşebbüslerin büyük kısmına, elbette ki vergisini doğru ödiyen namuslu vatandaşlar teşkil ediyordu. Fakat maalesef bazı mütteşebbüsler, vergi kaçırıyordu. Bu durum, vergisini doğru ödiyen namuslu mütteşebbüslerin de aleyhindeydi. Buna bir çare bulunmalıydı.»

Melen'in bulduğu çare, Hesap uzmanı sayısının 200 den 500 e çıkartılmasıydı. Böylece, daha fazla kontrol imkânı sağlanacaktı. Feyzioğlunun ortaya attığı çare ise, aşıdaki karganın ağızındaki peyniri düğürtmek için dil döken La Fontaine'in tilkisini kakkahaların güldürecek kadar şa besardı. Feyzioğlu, mümtaz temsilcilerden, gelecek toplantıya vergi kaçakçılığını önleyici teklifleri hâvi bir rapor getirmelerini istiyordu! Hükümet, vergi kaçakçılığını önlemek için, vergi kaçırıcılardan akıl almaktı.

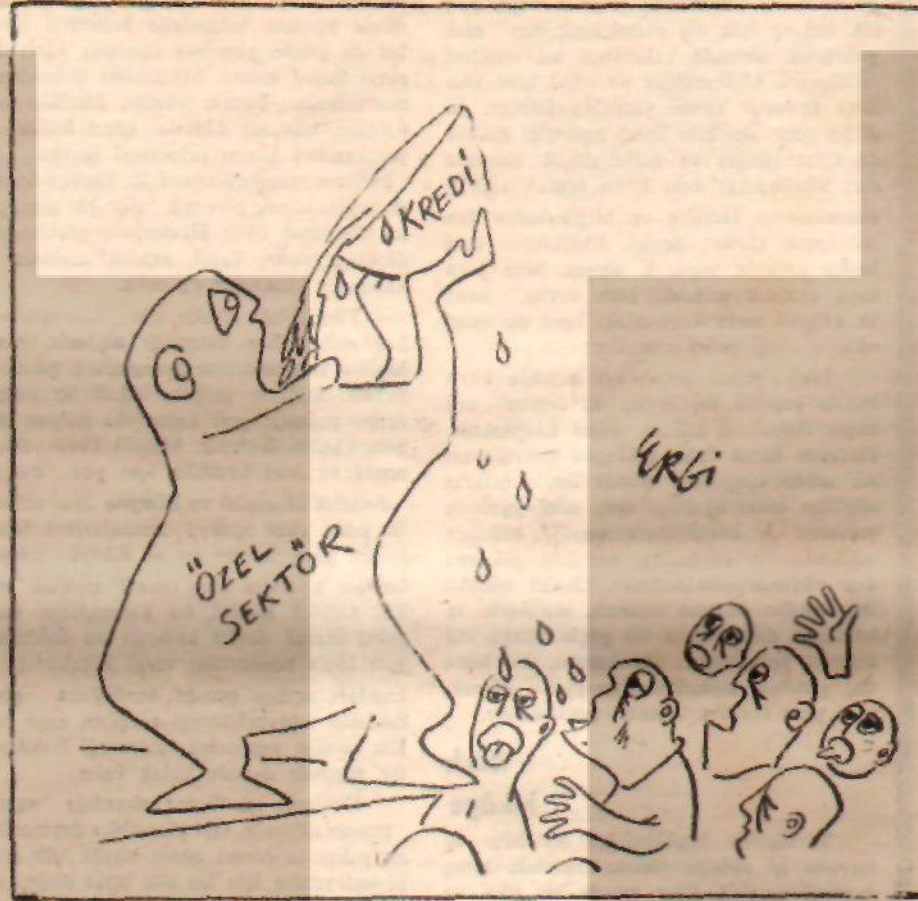
Başbakan İnönü, Planlama toplantısında
«Plân diye, plân diye plân tepelendi...»

yor. Bu bakımdan en ilgi çekici taraf, gelir dağılımındaki adaletsizliğin arttığını rakamlarla ortaya koyan kısımdır. Açıklandığı zaman, bu kısım büyük gürültü koparacağı benziyor. Nitekim politikacıların en son dikkatle üzerinde durdukları yer burası oldu. Bu kısımdan, ürkek sermayeyi ürkütebilecek sıvri ifadeler çıkarıldı, cümleler yumuşatıldı ve yaldızlandı. Bakanların emekçi ve servet gibi kelimelerin söylenmesinden bile kaçındıkları görülüyor. «Emekçi» yerine, «Üretici» tabiri uygun bulundu. Gelir dağılımındaki adaletsizlikleri düzeltmek için servet vergilerinin zaruretli belirtileceği de, başta İnönü olmak üzere bakanlar düşünceye daldılar. Muhallifleri tarafından Varlık vergisinin mucidi ilan edilen İnönü bile Servet vergisi lâfından ürküyordu. Tatmine uğranmayan büyük sermaye, değil Servet vergisi, Servet bezzatnamesi lâfından bile ürktüğünü gören İnönü, bu noktada cesaretsizdi. Bu sebeple İnönü, münasip formülün bulunması için Maliyeci Alicana havale etmekten başka çıkar yol bulamadı. Yalnız bu ürkeklik, Gelir dağılımındaki adaletsizlikleri gidermek için ciddi bir politikanın uygulanmasını önleyecektir. Hele büyük sermayeye verilen büyük tâvizler, «Sosyal adalet içinde kalkınma» Sloganını, «Milyonlarla kalkanma» hâline getirmek üzeredir. Bu durum, Plânın halk küleleri tarafından benimsenmesini önleyebilmektedir.

Yüksek Planlama Kurulu müzakerelerinde, başka bir görüş ayrılığı, nüfus meselesinde ortaya çıktı. Uzmanlar, top yekûn bir kalkınma seferberliğine gidilemediği için, hızlı nüfus artışı önleyecek tedbirlerin alınmasını lüzumlu saymışlardı. Nitekim bu görüşü benimsiyen İnönü, C.H.P. II Başkanları toplantısında yaptığı konuşmada bu görüşü açıklamıştır: «Nüfusumuz her memleketten fazla artmaktadır 40 sene evvel başlıca meselemiz amanın nüfusumuzu arttıralım idi Bu maksatla büyük salgınlarla mücadeleyle girişilmişti. Şimdi nüfusumuz senede yüzde 3 artmaktadır. Bu artış bugünkü neslin sosyal ihtiyacını karşılamaya ve kalkınma meselelerine engel durumdadır.» Fakat bazı bakanlar, bu görüşe katılmadılar. Bir bakan, «50 milyonluk Türkiye» tezini savundu. Tez, gerçeğe câziptir. Ama 50 milyonluk müreffeh Türkiye için, şimdi kından çok fazla yatırım yapmak, fedakârlığa kattanmak lazımdır. Halbuki en başta 50 milyonluk Türkiye isteyen bakanlar; fedakârlığı reddetmektedir.

Nüfus meselesi; uzun tartışmalara yol açmadı. Mesele; daha geniş şekilde, nüfus bölümünde ele alınacak.

Başka bir mesele askerî masrafların Türk ekonomisine yüklediği külfet dolayısıyla ortaya çıktı. Plânda bu önemli konuya dokunulmamıştı. Başbakan yardımcısı Alican haklı olarak bu noktaya dikkati çekti ve plâna, askerî masrafların ekonomimize yüklediği külfeti belirten bir tablo eklenmesini istedi. Gelgelelim bu hakkı teklife, tâvizle

«HERKESE REFAH PAYI...»

ve ürkek politikacı tipinin en gelişmiş örneğini veren Feyzioğlu üröz etti. «A leyhâ propogandaya vesile olur, NATO dostlarımızı kızdırır» v.s. v.s. diye, açık rejimin şampiyonu Feyzioğlu, böyle bir tablonun yayımlanmasından korktu.

Bütün bunlar plâncılar ile politikacılar arasındaki ilk çekişmelerdir. Asıl çekişme vergiler dolayısıyla ortaya çıkacak. Plânın yürütülmesi için 1 mil-

yar liralık yeni vergi gelirine ihtiyaç var. Ayrıca vergilerde sosyal adaleti gerçekleştirme lazımdır. Servet vergileri almaya gitmeden, bu iki hedefi gerçekleştirmek mümkün değildir. Halbuki hükümet büyük sermayeye tâviz üstüne tâviz vermektedir. Plânın düğüm noktasını bu mesele teşkil etmektedir. Plânın başarısı veya başarısızlığı bu noktada belli olacaktır.

C. H. P.

C.H.P.yi içine düştüğü çıkmazdan ancak 6 oka sıkı sıkı sarılmak ve tâvizcilikten vazgeçmek kurtarabilir.

II başkanları toplantısı,

CHP II Başkanları toplantısının da en fazla alkışlanan adam İnönü oldu. Fakat İnönü söylediği sözler dolayısıyla değil, İnönü olduğu için alkışlandı. Söylediği sözler için en fazla alkışlanan adam ise Turan Güneşli. Gerçekten Turan Güneş, C.H.P. nin sağlam kuvvetlerinin düşüncelerini dile getirdi ve kriz içinde bulunan partiye, tek çıkış yolunu gösterdi. Turan Güneş, şöyle diyordu:

«C.H.P. halkın partisidir. Fakat halk çelik prensibine bir sarahat vermemiştir. Kendimize açık bir çerçeve çizmiyecek olursak yavaş yavaş ne istediğimizi unuttur hâle düşeriz. C.H.P. bu memleketi hediye ettiği 6 ok'u belmeihal sımsıkı tutmalıdır. Biz halkçı bir partiyiz. Devletçi bir partiyiz. Fakat 1961 seçimlerinde, işçilerin oylarını alamadıkça, Kapkaççı partiler bile işçilerin oylarını alabildi. Ne hatâ ediyoruz da alamıyoruz, bunun sebebini araştırmalıyız, bulmalıyız.»

Biz lâik bir partiyiz. Lâik düzenin en iyi düzen olduğuna gerektiği ölçüde, vatandaşlara anlatmışımıza kaâni değilim. Biz lâik düşüncelerimizi ancak, vatandaşın ikna suretiyle kabul ettirebiliriz.

Türkiyede bir çok aydın C.H.P.nin tâviz politikasına girdiği kanısı ile partiden soğumaktadır. C.H.P. 6 oka sımsıkı sarılmalıdır. C.H.P. en açık ve en ileri fikirlerle hazır bir parti olmalıdır. Devrimcilik bir mızacı meselesidir. Yürüyen, cesur, dinamik kararlar alan, Atatürkün devrimleri ile yetinmeyen, arayan, bulan bir parti olmak zorundayız. Aksi hâlde C.H.P.nin parçalanmasından korkulur.»

Toplantının ilk günü söz alan II temsilcilerin bir çoğu da başka bir kullanımda. Hayrettin Yalçın (Bolu): «Biz parti olarak neye dayanacağız, kime inanacağız, neyi savunacağız ve hangi zümrenin menfaatlerini koruyacağız. Ben, bugün C.H.P.yi bu meseleyi içine alan prensiplerde ve esas doktrini vuzuhuz çözmekteyiz» diye, C.H.P.nin temel meselesini açıkça ortaya koyuyordu. Dursun Başer (Sakarya) da «C.H.P. nin 6 umdesinden hiçbirini uygulamıyor. Partinin devrimci mi, devletçi mi olduğu artık belli değildir» tarzında konuşarak, C.H.P. idarecilerinin tâvizci tutumunun karşısına dikiliyordu. Orhan Özkan (Çanakkale), «Bundan evvelki ihtilâde, yani Cumhuriyette hilâfet isteyenlere Türkiye'de hayat hakkı verilmiyordu. Çünkü o zaman Atatürk cesareti, Atatürk çüllük cesareti vardı. Bugün yine bir ihtilâlden çıkarak, Atatürkün partisî olan C.H.P.»

Inönü, CHP II başkanları toplantısında konuşuyor
Altlık sâde bayrakta...

Merhaba Türkiye ...

İNSAN DEDIĞİN:

İnsan dediğin kuş misali... Şıp orada, şıp burada.. iki bin lirayla Avrupayı nasıl gezersiniz? Nerelerde ne yeyip ne içmeniz gerek? Otomobilinizi şu yoldan sürerseniz kaç paralık benzin yakarsınız? Hangi eğlence yerlerinde, en güzel şekilde soyunan kadını görürsünüz?..

İnsan dediğin kuş gibi... Şikeftan köyünde mağaralarda nasıl yaşarlar? Ağalar, Allah değil; kişi kulunu nasıl sömürür? Araboya koşulan hayvan mı insan mı? İnsan dediğin kuş misali... Gezen görür. Uçan görür.

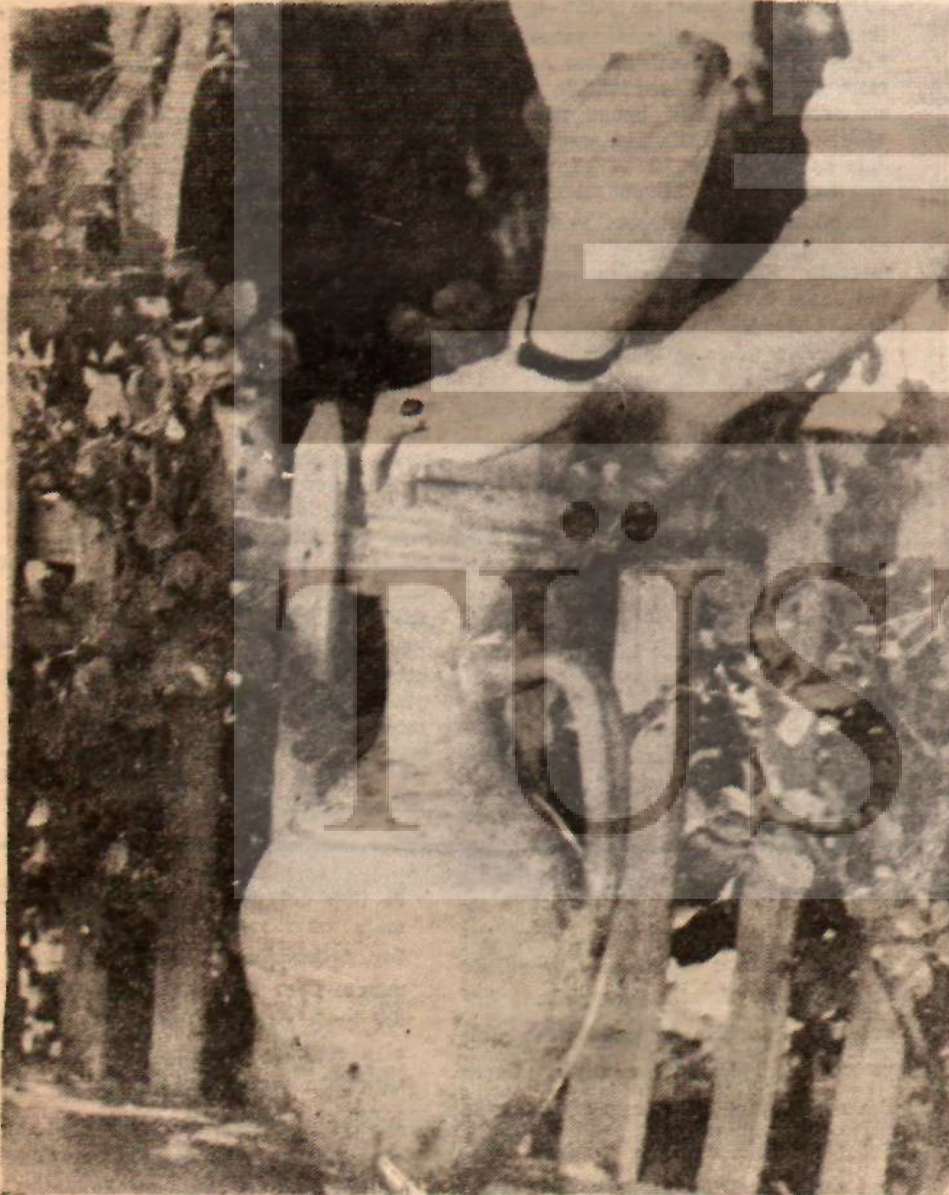
SURATA BAK VE ..

Burası Batman çarşısı.. Batmanında.. sabahın altısında bir adam.. kalı kalli karo kafalı. Ayetler, kaza bekalari, karınca dualari yedi yol cerşun bıçak sünâü işletmez muskalar.. si bir liral. Bu din ticaretidir ve Ana aöre her türlü ticaret serbesttir Türkiye' hurivet' lâik bir devlettir. Muskalar vasi bir lira. Karnuzdan hacrakla bozuldu? Heye emmil Al şundan suva isla ic bi sevin kalmaz... Ne? kurdun mu var? Heye... Al şundan hediyesi bir lira aace üç kere basılastu iki kere karnına sür yat, tüm l dökülür

Bre yavrum . Kapat tüm ecza Salıver tüm doktorları diyarı gurbet gibi yaşasınlar Kapat tüm sigorte şini. Hediyesi bir lira, yetmez ?.. ler sızıiiii...

TÜRK HAVA YOLLARI:

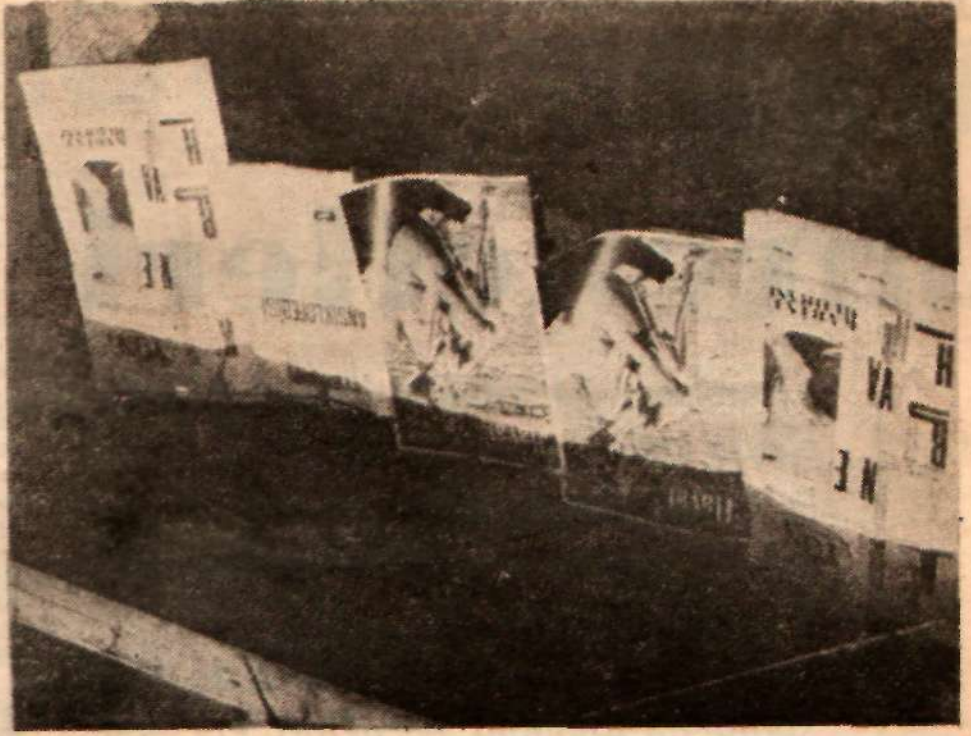
Koca koca uçakları vardır. İnsan ağılunu İstanbuldan alır tâ Londra ellerine kadar götürür!.. Hostesleri vardır, hurî aibi; uçakları vardır leylek gibi!.. Alanları vardır beton döşeli!.. Diyarbakır bürosu vardır püfür püfür... Ve hava alanında bir testisi vardır. Üzerinde bir maşrapa, yandım Allah deyince ilkin testiye, sonra tenek maşrapaya sarılır içer içersiniz!.. Türkü içer, Amerikalısı içer, Alamanı içer, Çinlisi içer... Maşrapa değil Birleşmiş Milletler!.. Ve tüm yabancılar bu testinin iresmini çekerler ak kâğıt üstüne, üstüne ferman değil «Ripley» gibi yazarlar.. «ister inan ister inanma» bu testi Türk Hava Yollarının Diyarbakır Alanında yolculara kolaylık olsun deyü konmuştur.

İNSAN MISIN BE MÜBAREK?

insan mısın be mübarek, sütçü beygiri mısın, kattrı mısın aygır mısın? Ne işin var gazoz taşıyan arabanın okları arasında? Batmanda ısı gölgede 58!.. Bir adam arabaya koşmuş beygir misalil.. Çeker Allah deyu devu! Türkiye kalkınır da araba kalkınmaz mı? Kalkınır.. Havvan yerine insan koşulur .. Artık bilmem kaç beygir gücü deyimini de tarihe karıştırdık! Kaç insan gücü? «Uy babo!.. Uy babo!.. Ez kurban.. Kurban!..» (1)

(1) Vah babam.. Vah babam.. Kurban olayım. Kurban..

HEDİYESİ 1 LİRA:

Yön mü? Bir lira bayım... Hayat mı? O da bir lira... İster yönünü seç, ister hayat'ı. Seç seç al.. Anadan üryan iresimlerimiz var, tifturuk baskılı... Meryem Ananın şifalı suyunu içip körümlükten kurtulanlar var, hediyesi bir lira.. Nefis sinema romanlarımız var, yemek tarifele-

rimiz var bahçe köşemiz var, santimi bin lira ilânlarımız var, var oğlu var. Hediyesi bir lira... Ve «Kabine buhranı var!» ismet Paşamız var... Toprak reformumuz var Cavit Oralın cevapları var... Dâvalar var... V a r oğlu var, dert var, yol var, yön var.. Fiyatı bir lira.. Seç seç al»

SEN KİMSİN? Ben petrol işçisiyim. Burada doğdum... Bu topraklarda büyüdüm. Askerliğimi ettim babam everdi, ikibebem var güller gibi Elime 298.76 kuruş geçiyor. Geçiniyoruz işte. Lojmanım var sulu. elektrikli. Sendikam var ilâcım, doktorum var. Şimdilik bu kadar.

VÉ MUSTAFA NEMAL:

Batmanın ortası alan.. Alan da elektrik direkleri demirden, direğin başında bir leylek.. Ötede kara sakallı din taciri. Batmanın ortası çarşı.. Çarşıda gazeteci dükkânı.. Yönler var, Hayatlar var. Batmanın ortası geniş.. Genişin ortasında bir zemin. Zeminin üzerinde bir adam.. Mustafa Kemal Atatürk. «Vatan Sana Ebediyen Minnettardır.... Batman halkından Atalarına şükran...

İnsan dediğin kuş misâli.. Kimisi uçar, kimisi kaçar... Şey, kimisi de kovalar..

ŞİKEFTAN MAĞARALARI:

Şikeftan mağaraları, tarihçileri ilgilendirir. Milâttan sonra... Şey, yirminci asrın sonuna doğru, yirmibirinci asrın başına doğru Batman ilçesinin Şikeftan köyünde mukim Cemo ile Hanifeden doğma 1334 doğumlu Türk Cumhuriyeti vatandaşı Cumali Türkeri ve çocukları ve karısı ve yetmişlik anası ve doksanlık babası ve kaynanası ve oğulları ve kızları ve torunları tüm köylüler mağaralarda yaşarlar... Mağarada ofset baskı bir resim vardır. 27 Mayıs devrimini bize kazandıranlar. Başta Cemal ağa. Çevresinde şunlar yazar: «HAKİMİYET MİLLETİNDİR?» Öyledir.. Ya bu mağaralar kimin? Bizim... Ya kevger? O da bizim. Ya hasır masalık? Bizim.. Ya duvardaki nakışlar? Bizim.. Ya bu türkçe bilmez, okul bilmez, yol bilmez, doktor ilâç bilmez bebeler kızlar kızanlar kimin? Onlar da biziiim..

nan çarşı
kara sa
belâ mus
enqi, kur
r. Hediye
nava-ava
kiye Cum
arın hedi
larınız mı
n bi dene
? Barsak
n bi dene
sında do
n kurtların
zaneleri...
bete adam
sirketleri-
.. Ah gidi-

Rumelihisarında Hamletçilik oyunu ve ötesi...

ket sorunları, kişileri, toplumsal sorunlarla edebiyat olur olmasına ama, siz yapamıyorsunuz. Bakın Zola neler yapmış. Zola'dan sonra falan var, filân var... Siz başaramıyorsunuz deselerdi, akan sular pek durmazdı, ama biz tartışmaya girmezdik. Ne söyleyeceklerini bilemediler sonunda... Sanat sanat içindir dediler. Biz de sanat, hem sanat içindir, hem de toplum içindir dedik. İşin içinden çıktık. Çıktık dedim ya pek çirkezdik. Bu sefer de 1930' lardan bu yana gelen memleketçi yazarları, sadece gözlemcilikle suçlandılar. Bu da suç değildi. Ben, yazıma başlarken söylediğim gibi, gözlemcilik, ne bundan ne de bundan öğrenmişim. Babamdan öğrendim, babamdan... Bu çekişme içinde, bize karşı çıkanları da hep spenç horozlarına benzetip, hiç üzülmedim, şikâlmadım...

Haklı çıkanlar

Son yıllarda bir de Toplumcu Gerçekçiler adını taktıkları yazarları şöyle alaya almayı başladılar: «Efendim, bizim hikâyecilerimiz, batılı hikâyecilerle, atbaşı gidiyoruz...» Bu konuda nefer yazılmadı nefer... Oysa yazarların böyle söz ettiklerini sanmıyorum. Öfkelenip söyleyenler de olmuştur. Ama bu sözlü alay olsun diye değil, gayet ciddi bir makalesinde Sayın Halide Edip Adıvar etti. (Halide Edip Adıvar, Küçük Hikâye ve Yeni Amerikan Edebiyatı, Sanat ve Edebiyat Dergisi, Sayı 18.) Halide Edip Hanım, bu makalesinde Amerikan ve Rus küçük hikâyeciliğinin üstünde duruyor, bizim hikâyeciliğimizin de bu milletler gibi geleceğinin de halinin çok verimli, başarılı olduğunu söylüyor. Patladılar spençler!.. Alay ede ede bir hal oldular bizimle. Şimdi, bugün sırası geldi, söyleyelim: Sayın Halide Edip haklı çıkmıştır. Batıyla hikâyeciliğimiz (atbaşı) gitmektedir. Şte Aziz Nesin'in hikâyeleri: Kaç dile çevrildiğinin hesabını şaşırdık! İşte Yaşar Kemal'in romanı, o da beş altı dile çevrildi.

Ben, kendiminkilerin hesabını biliyorum: Beş uluslararası antolojide yayınlandı hikâyelerim. Ötekiler ayrı. Sesimizi çirkezmeye tepemize biniyorlar. Yoksa bir yazarın kendinden söz etmesi pek yakışık almaz. Geçenlerde Aziz Nesin de öfkelenmişti: Bir okuru, yabancı dillere çevrilen hikâyelerini, kendin haber veriyorsun, olur mu böyle iş? diye çıkmış. Aziz Nesin'in karşılığı çok haklı, çok güzeldi:

«Biz söylemesek?»

«E... ne yapalım, biz söylemezsek, başkaları hiç söylemiyor, söylemek istemiyor...» dedi. Bizde her meslekten olan kişi, tuttuğu işte ufak bir başarı sağlarsa, yaptım, ettim, diye kıyamet koparır. Millettin parası ile bir köye su mu getirildi: *Calmindan ocak, bucağ başkanı, muhtarın yanına varmazsınız. Bir milletvekili, Meclis'te bir çift söz etse, on yıl bu ettiği sözün masalını dinlersiniz. Antidemokratik yasalardan ötürü, bir gazeteçi, üç gün girse eksen, her sözüne «biz, maüstayken...» diye başlar. Bütün mesleklerde bu böyledir. Ama yazarlara geldi mi, ağzıyla kuş tutsa, sözünü etmeyecek, ayıptır. Spençler izin vermez. Politik nedenlerden ötürü izin verilmeyiz: kışkırtıcılardan ötürü izin verilmeyiz. Hani öfkeye geldik de yukarıda, şöyle yaptık, böyle*

Muhsin Ertuğrul'un sahneye koyuculuk yerine Rumelihisar meydanına «zorlayıcı» sı olduğu Hamlet gösterisini bir oyun sayıp tiyatro kurallarının ölçüsü içinde ciddi, ciddi yazıp çizmek sahneye zorlayıcı, yardımcıları, oyuncuları ile aynı davranışı kabullenmek, yani Tiyatro adına aynı pervasız saygısızlıkta bulunmak demektir. Bunun için gördüklerimi açıklamakla yetineceğim.

Muhsin Ertuğrul Beyin gönlünden kopmuş İstanbullulara Rumelihisarında aklı güllü bir senlik sunmayı düşündü. Güzelim Hamlet sadece bahane. Gilyim kuşam pek zevksiz, çoğu hayli yıpranmış, çalgı sesleri bozuk düzen ve yetersiz olmasına rağmen karnaval havası istendiği gibi gereğince verilebildi. Hamlet'in bahane olduğunu iyice anladım ama yine de tiyatroya adına yüreğim doldu taşı. Millet öğlenecek diye o ünü en değerli yazarın böylesine un ufak edilip bu kadar umur tanımaz bir iyimserlikle güvercinlere darı serper gibi Rumelihisar meydanına saçılmasına gönlüm katlanmadı. Ne de olsa hele Hamlet deyince belirli bir tanım var aklında. Karınca buruncak minnacık bir genç kadının kalçalarını kıvrır kıvrır (Hamlet'i oynamak için sağduyusunda belli vaz geçmiş ama vücudunu da taşımaktan vaz geçebilmesi elinde değildi tabii...) sahneli, tombul adımlarla ortada dolaşması öyle iki saat içinde kolayca alınmış kabullenilecek şey değil. Oysa bu senlik için en çok, en fazla, belediye den de fazla ödemenin Ayla Algan olduğuna inanıyorum. A. Algan'ın tek başarısı ise sesinin iletilebildiği anlarda çoğunlukla Yanya'lılara öz bir konuşma biçimini seçik olarak tanıtmak oldu. Gerisi up uzun akıl dışı bir hikâyeye. Anca bir eummanın içinde yadırgatmasız olabilecek edalı Ofelya Kaplanı ile olan sahneleri olsa olsa kılıklı bir çocuk halosunda göze hoş görünebilirdi. O da bu biçim eğlentileri öncelikle hoş karşıyanlar için. Hamletçilik oyununun ilk ve tek sorumlusu elbet Ayla Algan'ın kendisidir. Ama yine de Muhsin Ertuğrul Bey'in bu genç ve verimli oyuncuyu böyle bir tuzağa düşürmesinin nedenini anlıyorum. İnaniyorum ki Ayla Algan belki de uzun yıllar boyunca bi-

Ayperri Akalan

lincinin ya üstünde ya da altında Amerikan filmlerinin yapmacık kadın komedyenlerine taş çıkartan omuz silkmeli, dudak bükmeli, kaş kaldırmalı Hamlet serüvenini, geniş ak alanda ışıldakların çiy beyazlığı altında seyirci ile tek bağlantı, bölüme kurmadan pıtır pıtır doluştuğunu, küçük ayaklarının ucunda sırtında Shakespeare'in olanca zorluluğu ile tam kadınca seyirttiğini ve yalnız kadınca bunaldığını ister istemez saklayacak her hatırladıkça da sanırım ter dökcektir. Alkıştan,ünden yemi neden olursa olsun kötüce bir tuzağıtır bu. Daha, Kral hainden çok külhani, Kraliçe edilem bir yosma görünüşünde ve davranışında. Bağıra çağırır Danimarka tahtını isteyen acılı ve öfkeli Leartes değil tahtı, otaracak yer bile vermiyebileceğiniz yetenek-

siz bir delikanlı idi. Anca o eski Globe seyircilerinin hoşuna gidebilecek nitelikte bir fars oyunu tutturana Polonius Ofloğunun bütün çabası da yazık ki boşa gitti. Eğlendirici fars'dan yana çevresindeki bütün soylular kat kat aşılabilir Ofloğunun.

Gelelim ötesine. İstanbul Şehir Tiyatroları var olabilsin diye tüm kentliler ceplerinden öderler. Bu kurum kentlinin ta kendisindedir. Bu kurum için para veriyorsa efendice, doğru düzen bir tiyatro seyredilebilir diyedir. Bu onun hakkıdır, aksi düşünülemez. Yani Muhsin Ertuğrul Bey en azından iki yüz kişiyi dilediği gibi donatıp Nasreddin Hocanın göle maya çalması gibi bir kez de Ayla Algan'ı deneyip sonunda da olanca açık yüreklilikle «ama bir de tutsaydı» diyemez. Şehir Tiyatrosu yöneticilerinden başka oyunun deneme süresince yakın, uzak ilgililerinden hiç olmasa

birinin bu har vurup harman savurmaya bu yöntemsiz yele neksiz davranışa karşı koyması gerekir. Kentlinin cebinde Tiyatro adına para alınmıyorsa ona Tiyatro ödenmelidir. Onun adına ona buna gönül hoşnutluğudur değil. Bu pazarlıkta bu kadar hak dışı davranmak yetmiyor muş gibi bir de seyirciyi her yeme tavlanır alık güvercin yerine koymak geçim Tiyatro anlayışını düpedüz sağduyusunu alaya almak saygısızlıktan da ileri söz bulunması gerçekten güç bir durumdur.

Bilimin ve bilinenin kesin tanımları değişmez kuralları vardır. Tiyatro da bu kuralların dışında gerçekleşemez, eyleyemez. Başka bir deyimle gerçekleşen işte bu Hamletçilik gibi Tiyatrodan başka bir şey olur. Kurallara uymayı akılsızca bir yana bırakıp kurallar dışında da aynı sonucu elde etmeyi umut etmek tekrar ve tekrar göle maya çalmak olacaktır. Tiyatro konusundan demokratik sisteme kadar içinde bulunduğumuz çaprazlık ne yandan ne güçle ilersek itelim doğrulamayışımızın kaçınılmaz sonuçlarından biri de budur. İstekleri, umutları düşler ve düşten ötesini bir yana bırakarak halk için halk'a ödeterek ne gerçekleştirmek istiyorsak saygıyla gerçek bir çabayla bilinen kuralların bilinen yöntemlerini uygulamaya çalışalım. Bunun dışındaki hiç bir davranış alık beklemesin...

Rumelihisar'daki Hamlet temsili
Söz yok!

ettik diye söz ettim. Etmemiş olayım yine. Biz, haddimizi biliriz. Sözü bir yabancı uzmana bırakalım ki, belki insanın bulur. Bu uzmanın dediğini, uzun incelemelerden sonra verdiği yargıyı isteyen kabul eder, isteyen etmez; ben kabul ediyorum:

Yabancı gözyle

Bonn üniversite profesörlerinden sayın OTTO SPES, DAS PARIAMENT dergisinin 24 Ağustos 1960 tarihli sayısında Türk Edebiyatı üzerine yayınladığı ilginç bir makalesinin sonunda şu yargıya varıyor:

«Türk edebiyatı üzerinde hüküm verirken, Türk romanının, Türk hikâyesinin ve Türk dramının ancak 19. yüzyıl ortalarında Fransız etkisiyle doğduğunu, yavaş yavaş bağımsızlığa kavuştuğunu ve ancak yüz yılımızın başlarında serbest olarak geliştiğini daima gözönünde tutmamız gerekir.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar Osmanlı İmparatorluğu eski geleneklere, süregelen inançlara, dini görüşlere sıkı sıkıya bağlıydı. Ortaçağ dünya görüşünden kopup modern düşünceye bu yönelli, Avrupada Rönesansla başlayıp ancak yüzyıllar boyunca gelişen etkisini yapan bu tutum, Tür-

kiyede ancak iki neslin ömrüne sığacak kadar kısa bir zaman süresi içinde olup bitmiştir. Doğrusunu söylemek gerekirse bu iş hiç de küçümsenmeyecek, önemli bir başarıdır. Edebi gelenekleri kopuntuya uğramış başka milletlerin tersine, çağdaş Türk edebiyatı, bir devrimin, Kemalist devrimin sonucudur. Modern Türkiyenin edebiyat alanındaki başarısıdır ne denli büyük olduğu, öteki İslam milletlerinin çağdaş edebiyatlarıyla kıyaslandığı zaman daha iyi görülür. Doğrudaki öteki milletlerin edebiyatlarının Türk edebiyatının fersah fersah gerisinde olduğunda hiç şüphe yoktur. Türk edebiyatı, Türk sanat

vi hayatının dile geliş olarak daha pek güzel eserler verebilecektir. Bu eserler, yalnız Türk edebiyatı için değil, Avrupa edebiyatı için de bir anlam taşıyacaktır.»

Yazının başından beri özetlemeye çalıştığım edebiyatımızın bir sorununu, edebiyatımızdaki çekişmelerin bir yönünü; kavgayı, tartışmayı bir yana bırakarak, işte böylece. Sayın Prof. Otto Spies'in görüşleri ile benzerim. Ancak, diğer bazıları da edebiyatımızın yavaş yavaş batması, Avrupa edebiyatının etkisiyle...

NATO

Amerika Savunma Bakanı ile anlaşamayan General Norstad NATO başkanmandanlığın da n ayrıldı. Bu ayrılış, A.B.D.-Fransa anlaşmazlığını arttırıyor..

Norstad'ın istifası

Altı yıldan beri Kuzey Atlantik Antlaşması teşkilâtının Avrupa'daki müttefik kuvvetlerinin başkomutanlığını yapan Amerikalı General Louis Norstad görevinden ayrılmak istediğini açıkladı ve bu isteği kabul edildi.

Başkan Kennedy, aynı zamanda Avrupa'daki Amerikan kuvvetlerinin de başkomutanı olan Norstad'ın bu görevini müsterek genel kurmay başkanı general Lyman Lemnitzer'in uhdesine verdi. Fakat NATO başkomutanlığı için karar daimi temsilciler konseyi tarafından verilecek Norstad'ın yerine gene bir Amerikalı general atanacak ve bu da muhtemelen Lemnitzer olacak. Fakat Elysee sarayından yayınlanan bildiriye bu konuda Fransanın da söz sahibi olduğunun işaret edilmesi anlaşıldır. General de Gaulle'ün bir Amerikalı generalin atanmasını normal karşıladığı, fakat Kennedy'nin yakını Lemnitzer olmasını istemediği anlaşılıyor. Zira, Lemnitzer'in başkomutanlığa getirilmesi Kennedy'nin NATO işlerinde daha ağır basmasına imkân verecek.

Fransızların generali ile genç başkan arasında kamu oyunu mal olan çatışma ise henüz hatırlardadır.

Kennedy - de Gaulle çatışmasının başlıca sebebi olan Nükleer kuvvet meselesinin Norstad'ın istifasında rolü olduğu da muhakkak.

Uzun boylu, ince yapılı fakat hâkim tavırlı generalin, savunma bakanı Mc Namara ile arasının açık olduğu bilinmektedir. Norstad ve Mc Namara arasındaki anlaşmazlık taktik savunma konusunda NATO komutanlığına düşen sorumluluklarla ilgiliydi. Norstad'ın Atina'da yapılan son NATO bakanlar kon-

seyi toplantısına katılmaması bu açıdan yorumlanmıştır. Gerçekten savunma bakanının (nükleer) silâhları yayılmasına karşı olduğunu bildiren demecininin başkan Kennedy tarafından da desteklenmesi, bir NATO nükleer kuvveti kurulmasını savunan başkomutanı güç durumda bırakmıştır. Washington ile SHAPE arasındaki münasebetleri bir dereceye kadar tatsızlaştıran bu durum böyle devam edemezdi.

Norstad'ın istifası nazırların yeniden son zamanlarda aktifliğini devamlı olarak muhafaza eden nükleer strateji meselesine teksif edilmesine yol açmıştır.

Norstad'ın savunduğu NATO kademesindeki nükleer kuvvet görüşü, millî bağımsız kuvvet kurmak isteyen De Gaulle için nükleer silâhların yayılmasına karşı olan ve NATO'nun nükleer politikasında son sözü Amerikaya bırakan Kennedy idaresinin politikasına nazaran daha sempatikti. Bu yüzden, Elysee sarayının öyle bildirisinde Norstad'ın ayrılışı «hüzün verici» olarak vasıflandırılmakta. Paris hükümeti kapalı bir ifade ile general Norstad'ın Washington'un etkisinde kalmayıp karşısındaki memnurluğunu belirtmek istemiştir.

Kararların oybirliği ile alınması Lemnitzer'in veya Kennedy'e fazla bağlı bir Amerikan generalinin SHAPE'e atanmasını güçleştirecek. Aksi halde Fransanın «mızıkçılığı» daha da artabilecektir.

İRAN

Toprak reformu komedisi oynayan Aminî'nin yerine bir toprak ağasının oğlu başbakan oldu.

Aşiret reisliğinden Başbakanlığa

İran'ın yeni başbakanı Oxford'a gidip tahsilini tamamlamayı başı gibi bir aşiret reisi olacaktı. Fakat kader bir insanın yolunu her zaman alışlagelmiş tarzde çizmiyor. Aşiret reisi ve toprak ağası bir babanın oğlu Oxford'da okuduklarının ne dereceye kadar tesirinde kaldığını, başbakan olarak yapacağı ieraatta ve özellikle toprak konusunda gösterecek.

Esadullah Alem'in bugüne kadar

yaptığı iş, Şahın mallarını idare etmekte. Yeni görevinin bu işe ne dereceye kadar benzeyip benzemediğini bizzat kendisi ölçmek fırsatını bulacaktır.

Eski başbakan Aminî'ye gelince, 14 aylık saltanatı sırasında iç suistimallerle doğru dürüst mücadele edemeyen, arzu ettiği dış yardımı alamayan ve üçüncü beş yıllık plân bahanesiyle bir de dünya turu yapan bu toprak reformu başaktörü sağduyusundan tamamen kaybetmediğini göstererek istifasını verdi. Başlıca ieraat diye övüldüğü bilgisiz, programsız yapılmış bir gözboyamadan öteye gidemeyen toprak reformunu şimdi Esadullah Alem devam ettirecek.

Amerikan yardımı

Amerika, İran'a imkânları oranında yardım ettiğini ve yılda 59 milyon dolar olan iktisadi yardımı arttırmaya niyetli olmadığını açıkladı. Fakat Aminî'nin şu noktada hakkı var: Bölgedeki tarafız memleketlerden daha çok yardım beklemek. Bu noktanın Amerikann birbirine benzeyen iki müttefik olan İran ve Türkiye için doğru olduğunda şüphe yok.

İran'a yaptığı seyahati tesadüfün bir cilvesi olarak Aminî'nin istifasına rastlayan Peridun Cemal Erkin belki bu noktada müstafi hükümet başkanını temsil etmiştir. Dışişleri bakanımızın iki başbakan gördüğü seyahatinde neler kazandığı hususu da ayrıca meraka değer.

75 milyon dolar açığı olduğu bildirilen bütçeyi kapamak için Amerika'dan ümitli kesen İran'ın yeni başbakanının «Pehlevi tesisi» ndeki «tecrübeleri» nden ne kadar istifade etse dahi, hükümet idare etmek emlak idare etmeğe benzemeyeceği için, pek bir şey yapamıyacağını söylemek fazla iddialı olmaz.

PERU

Muhafazakâr kumandanlar demokrasi adına demokrasiyi tepeleme bir sakınca görmediler

Zavallı demokrasi

Peru silâhlı kuvvetleri, başkanlığa Haya de la Torre'nin seçilmesini önlemek üzere 18 Temmuz'da idareyi ele aldı.

YÖN 6'nın 30 unu sayısında değindi

günümüz gelişmeler bir hükümet darbesi olduğunu doğurmuştur.

Gerçekten ordunun baskısı karşısında hükümet, darbeden bir gün önce Başkan Prado'ya istifasını sunmuş, fakat silâhlı kuvvetler bununla yetinmeyerek, seçimlerin iptalini istemişlerdir. Yüksek seçim kurulu nun büyük bir cesaretle bu garip isteği reddetmesi üzerine, silâhlı kuvvetler kaba bir darbeden başka yapacak bir şey bulamamışlardır.

Üzüntü ile kaydedilmesi gereken nokta, kumandanların gerek seçimlerin iptalinde, gerek darbeden sonra, «memleketle demokratik nizama eminat altına alınmanın tek yolu» nun bu olduğunu söylemeleridir.

İstenmeyen generaller

Demokrasiye bağlı ve memleketin sosyal ve ekonomik dâvalarının çözülmesini isteyen halk, muhafazakâr generallerin bu gerçeklere aykırı tutumunu protesto etmek için tanklara saldırdı. İşçi sedikaları konfederasyonu da genel grev emri verdi. Öğrenciler sokaklara dökülüp, nümayiş yapmaya başladılar.

Kumandanları destekleyen tek teşek kıl başkanı adaylarından Belandine Terry'nin Halk Hareketi Partisi. Bunun da siyasî çabalarına dayandığı aşikâr. Zira darbeden az önce en fazla oy almış olan başkan adayı Haya de la Torre, Milli Birlik Partisi adayı general Manuel Odría'yı desteklemeyi kabul etmiş, fakat kumandanlar bunu da kabul etmemişti. Bu durumda üçüncü parti olan Halk Hareketi ikilyüzül bir siyaset örneği vermekten çekinmemiştir.

Önemli bir gerileme

Başkan Kennedy, Amerika Birleşik Devletleri ve diğer Latin Amerika ülkelerinin Peru ile siyasî münasehatlerini tatil etmesinden sonra, durumu, Amerikalılar arasında teşkilâtın ortak amaçlarına aykırı bulduğunu belirtmiş ve Amerikan milletlerinin demokrasi ve kendi kendini idare etme hakları uğrunda mücadelelerinde bunun önemli bir gerileme olduğunu açıkça söylemiştir.

Dış baskılar karşısında Peru'daki askerî rejimin ne kadar dayanabileceği sorusu ortaya çıkmaktadır. Zira, Amerika Birleşik Devletleri bu memleketle askerî ve iktisadi yardımını kesmeğe karar vermiştir. Her ne olursa olsun, kumandanların 1963 Haziran'ında yapacağı vaat ettiği seçimler, yapılırsa dahi Peru'ya huzur getirmeyecektir.

LAOS

Güney Doğu Asya'daki bir çıban başı şimdilik kayboldu.

Tarafızlık deklarasyonu

1954 Cenevre antlaşmalarından bu yana sürüp giden Laos meselesi nihayet millî ve milletlerarası plânlarda bir çözüm şekline bağlanmış buluyor. Bir ay kadar önce, tarafız Prens Savanna Fuma'nın başkanlığında bir üçlü koalasyon kurulmuş ve onu takiben şimdiki de LAOS'un tarafızlığı milletlerarası bir statüye bağlanmıştır.

Bir yıldan beri toplantı hâlinde olan 14 milletten katıldığı Cenevre konferansı Pazartesi günü son oturumunu yapmış ve bu oturumda tarafızlık deklarasyonu imzalanarak, tarafların Laos'un tarafız bir dış politikası gütmesine «ayg» gösterecekleri hususunda varılmış olan mutabakat tescil edilmiştir.

Laos'un tarafızlığı konusundaki temel anlaşma 1961 Haziranında Viyana'da Başkan Kennedy ile Sovyet Şefi Kruşçof arasında yapılmıştı. İki lider o zamanki görüşlerinde Laos'un tarafız bir dış politika gütmesi ve bunun büyük devletler tarafından garanti altına alınması konusunda mutabık kalmışlardı. Batı ile Doğu blokları Cenevre'de atıkları imzalarla sadakat gösterirlerse, Laos hiç olmazsa bir süre dış müdahaleden masun kalacak ve kendi işleri ile uğraşmak imkânını bulacaktır.

YÖN, 25 TEMMUZ 1962

Peru'daki İlerikatta tanklar Cumhurbaşkanı Prado'yu tevkife götürüyorlar. Huzur, uçup gitti..

NASIL ÇILDIRILIR?

Schleicher'in şantajı

Goebbels'in yazdığına göre Hitler'in 8 Aralıkta aldığı Strasser'in mektubu bir bomba etkisi yaptı. Kaiserhof bir mezarlık havasına dönüştürüldü: «Hepimiz yıkılmış, bittimistik.» (Goebbels). Bu, Hitler'in 1925 te partiyi yeniden kurmağa giriştiğinden beri yediği en büyük darbeydi. Şimdi tam iktidarı eşliğindeyken sağ kolunu kendisini terk ediyordu ve yedi yıldan beri kurmağa çalıştığı binayı yıkmaya kalkıyordu. Aynı gecenin sabahı Goebbels saat ikide Kaiserhof'a gitti. Strasser, görüşlerini sabah gazetelerine yazmıştı ve Goebbels yoldayken bu gazeteler satışa çıkmağa başlamıştı: «İhanet! İhanet! İhanet! Hitler saatlerce ötedeki odasını arınlayıp durdu. Strasser'in çevirdiği bu dolaptan dolayı son derece acı duyuyordu. Bîrden durdu ve şöyle dedi: «Parti çökerse, üç dakikaya kalmaz bey-nime bir kurşun sıkırım.» (Goebbels).

Parti çökmedi, Hitler de intihar etmedi. Strasser, tarihin akışını temelli değiştirecek bu çifte sonucu elde edebilirdi; fakat son anda teslim olan kendisiydi. Frick, Hitler'in izniyle Strasser'i bütün Berlin'de aradı; zira partiyi çökmekten kurtarmak için bir uzlaşmanın gerektiği kendisine inandırılmıştı. Fakat artık bütün bunlardan bıkan Strasser biraz tatil yapmak üzere talyaya gitmişti. Düşmanlarında bir zavırlık hissettirdiği vakit daima memnunluk duyan Hitler, ani ve şiddetli bir darbe indirdi. Strasser'in kurmuş olduğu siyasi teşkilât, doğrudan doğruya Führer tarafından ele alındı; Cologne gauseiter'i Dr. Ley de yardımcılığı getirildi. Strasser'in dostları büyük bir tasfiyenin kurbanı oldular ve Berlince çağırılan parti başkanları yeniden Hitler'e bir sadakat andı imzaladılar. Hilekâr Avusturyalı, bir kere daha, sonu feci olabilecek güç bir durumda kendisini sıyırmıştı. Bir çoklarının Hitler'den daha büyük bir adam olarak kabul ettikleri Gregor Strasser çabucak oradan silinmişti. Goebbels 9 Aralıkta günlüğüne şöyle yazmıştı: «Strasser artık ölü bir insan.» Aslında, bu sözün tamamı tamamına gerçekleşmesi iki yıl sonra, Hitler, düşmanlarıyla hesaplaşmaya başladığı vakit olacaktı.

Von Papan - Hitler işbirliği

Franz Von Papan, Schleicher tarafından ayağı kaydırıldıktan bir hafta sonra, 10 Aralıkta, kendi entrika adını örneğe başladı. Nazi Partisine para yardımıda bulunan Colonenc'in banker Baron Kurt von Schröder ile konuştu. Schröder'e kendisini Hitler'le gizlice buluşturmasını teklif etti. Papan, anılarında teklifi yapmanın Schröder olduğunu iddia etmekte, fakat teklifi kabul ettiğini itiraf etmemektedir. Tuhaf bir tesadüf, Hitler'in İktisadi Müsaviri ve iş adamları çevresindeki temsilcilerinden biri olan Wilhelm Keppler de, Hitler adına Papan'e aynı teklifi yaptı.

Böylece, birkaç hafta önce birbirleriyle kanlı bıcaklı olan bu iki adam 4 Ocak sabahı Schröder'in Coloeme'daki evinde bu-

luştular. Buluşmanın son derece gizli olduğunu sanıyorlardı. Papan, eve girerken bir fotoğrafçının resim çektiğini görünce şaşırılmıştı, ama ertesi sabaha kadar bunun üzerinde durmamıştı. Hitler yanında Hess, Himmler ve Keppler vardı; fakat onları salonda bırakarak Schröder'in çalışma odasına geçti. Papan ve Schröder'le bu odada iki saat konuştu.

Konuşma kötü başladı. Hitler, Papan'e başkanlığı sırasında nazilere yaptığı muameleden ötürü ses şikâyetlerinde bulundu. Fakat onun hemen ardından ikisi için olduğu kadar memleket için de bir dönüm noktası olacak konuya geçti. Şurası açıktı ki, Hitler bu sıralarda herhangi bir pazarlık için elverişli bir durumda bulunmuyordu, fakat Von Papan'ın durumu da elverişli değildi, zaten ikisini bir araya getiren de bu ortak kötü durumlarıydı. Vardıkları anlaşmanın şartlarına gelince, bu da tartışmalı bir konudur. Von Papan gerek Nürnberg mahkemesinde gerekse anularında, kendisinin Schleicher'e her vakit bağlı kaldığını, Hitler'e Schleicher kabinesine girmeği tavsiye etmeğe yettiğini ileri sürmektedir. Fakat gerek Von Papan'ın entrikaları dolu geçmişi, gerek Nürnberg'te ve anularında kendisini kabahatsiz göstermek niyeti, gerekse sonraki olaylar gözüne alınınca, Schröder'in Nürnberg'te açıkladığı hikâyesinin gerçeğe daha uygun olduğu anlaşılmaktadır. Schröder'e göre Von Papan Hitler'e sunu teklif etmiştir: Schleicher hükümeti yerine bir Hitler - Papan hükümeti geçirmek ve bu hükümette eşit iktidara sahip olmak. Schröder sunu eklemekte dir:

«Hitler, başbakanlığa tayin edildiği vakit, hükümetin tek başkanının kendisi olması gerektiğini, fakat çeşitli alanlarda tasarladığı reform siyasetini takip etmeğe hazır oldukları takdirde Papan'ın taraftarlarının da kabineye girebileceklerini bildirdi. Bu «reformlar» arasında sosyal demokratların ko-

münistlerin ve Yahudilerin Almanya'daki kilit mevkilerinden uzaklaştırılması ve düzenin yeniden sağlanması yer alıyordu. Von Papan ile Hitler prensip üzerinde anlaşmağa vardılar; bazı teferruatın belirlenmesi gerektiğine, bunun için de Berlin veya uygun olan bir başka yerde görüşmeğe karar verdiler.»

Tabii bu görüşme büyük bir gizlilik içinde olacaktı. Fakat 5 Ocak sabahı Berlin gazetelerinde büyük başlıklarla Cologne görüşmesi haberi ve Papan'ın Schleicher'e İhanet ettiğini ileri süren başyazılar çıktı ki, bunlar Hitler ile Papan'ın umutsuzluğa düşürdü. Entrikanın general her zamanki kurnazlığıyla, casusların Hitler ile Papan'ın peşine takmıştı. Papan'ın sonradan öğrendiğine göre, bundan bir, Schröder'in evine girerken kendisinin fotoğrafını çeken adamdı.

Schleicher'in şantajı

Bu arada, Başbakan General Schleicher, büyük bir iyimserlikle, istikrarlı bir hükümet kurmağa çalışıyordu. 15 Aralıkta millete hitaben yaptığı bir konuşmada, dinleyenlerden kendisinin bir general olduğunu unuttularını istedi ve «ne kapitalizmin ne de sosyalizmin savunucusu olmadığını, «kendisi için özel teşebbüs veya plânlı iktisat gibi kavramların önemli olmadığını» hususunda teminat verdi. Söylediğine göre, kendisinin asıl görevi, işsizlere iş bulmak ve memleket iktisadiyatını düzeltmekti. Vergilerde artıma olmayaacağı gibi ferretlerde de azalma olmayacaktı.

General Schleicher, bundan başka Von Papan'ın büyük toprak sahiplerinin menfaatine düzenlediği zıral kotalara son verecek, bunun yerine başka bir plân uygulayacaktı; bu plâna göre Doğu Almanya'da iflâs durumunda olan toprak ağalarına ait 320 bin hektarlık toprağa el konup 25 bin köylüye dağıtılacaktı. Bu program Schleicher'in

o zamana kadar muhalif olduğu ve hesaba bile katmak istemediği geniş kitlelerin desteğini sağlamak amacını güden bir programdı. Schleicher öte yandan, sendika idarecileriyle yaptığı bir konuşmada da, gelecekte teşkilâtli işçi kütlesi ile orduyu, milletin ikiz temel direği haline getirmek tasarısından söz açtı. Fakat işçiler, büyük bir güven-sizlik besledikleri bir kimseye kapılmadılar ve kendisiyle işbirliği yapmağa reddettiler.

Büyük toprak ağaları ise, tarım mahsulünün himayesinin kaldırılmasından ve Doğu Almanya'da iflâs durumundaki toprakların parçalanması düşüncesinden dehşetle kapılmışlardı. 12 Ocakta, büyük toprak ağalarının derneği olan Landbund, hükûmete şiddetle çatı ve derneğin aralarından ikisi nazi olan şefleri cumhurbaşkanı nezdinde durumu protesto ettiler. Kendisi de bir Junker, toprak ağası olan Hindenburg, başbakanından izahat istedi. Schleicher, cevap olarak Reichstag'ın «Ost-hilfe» (Doğu Almanya Yardım Teşkilâtı) tarafından yapılan yardımlar konusundaki gizli raporunu yayımlamak tehdidinde bulundu. Herkesin bildiği gibi, bu skandala, en eski yüzlerce Junker ailesi karışmaktaydı. Bunlar hükümetin «yardımları» sayesinde servet sahibi olmuşlardı. Hatta cumhurbaşkanının kendisi de dolayısıyla bu skandala karışmaktaydı, zira Doğu Prusya'da cumhurbaşkanına sunulan toprak, veraset vergisinden kurtulmak için cumhurbaşkanının oğluna bir başışa konu olmuştu.

Sanayicilerin ve toprak ağalarının soğuk davranışına rağmen Schleicher anlaşılmaz bir şekilde her şeyin yolunda gittiğine inanıyordu.

Hindenburg'un oğlu işe karışıyor

Bu sıralarda, 15 ocakta naziler küçük Lippe eyaletindeki mahall seçimlerde bir başarı kazandılar. Aslında bu büyük bir başarı değildi. Oyların hepsi 99 bindi ve naziler bunun % 39 unu almışlardı; bu da daha önceki seçimlere göre % 17 bir artış göstermekteydi. Fakat Goebbels'in idaresindeki naziler bu küçük başarıyı öylesine propaganda ettiler ki, bazı muhafazakârlar bile bunun etkisinde kaldılar. Bunlar arasında Hindenburg'un özel kalem müdürü Meissner ile Hindenburg'un oğlu Oskar von Hindenburg da bulunuyorlardı.

22 Ocak gecesi bu iki adam cumhurbaşkanlığı sarayından alelacele çıktılar, bir taksiye atıldılar ve o zamana kadar tanınmamış bir nazinin Berlin evine vardıkları evine gittiler. Tanınmamış nazi, Joachim von Ribbentrop'tu, Ribbentrop 'Ik Dünya Savaşında Türkiye cephesinde silah arkadaşlığı yaptığı Von Papan'ın dostuydu. Meissner ile Oskar von Hindenburg, Ribbentrop'un evinde Von Papan, Hitler, Goering ve Frick'le buluştular. Meissner'in ileri sürdüğüne göre, Oskar, o geceye kadar nazilerle anlaşmağa tamamiyle muhalifti. Hitler de her halde bunu biliyordu. Her neyse, Hitler Oskar von Hindenburg'la başbaşa görüşmekte ısrar etti, genç Hindenburg, Meissner'in hayretli bakışları arasında bunu kabul etti ve Hitler ile Oskar von Hindenburg bir odada iki saat görüştüler. Hitler'in, ne şahsiyet sahibi ne de zeki olmayan Oskar von Hindenburg'a neler söylediği hiç bir vakit açıklanmamıştır. Nazi çevresindeki kanaate göre, Hitler bu görüşmede cumhurbaşkanının oğluna kâh parlak tekliflerde bulundu, kâh Osthilfe skandalında ve veraset vergisi kaçaklığındaki rolüyle ilgili ifşaatla bulunmak tehditlerini ileri sürdü. Nitekim parlak tekliflerin ne olduğu şunlardan da anlaşılabilir: Birkaç ay sonra Hindenburg ailesinin Neudeck'teki topraklarına, vergiden muaf 2000 hektar eklendi ve Oskar von Hindenburg 1934 Ağustosunda albaylıktan tuğgeneralliğe «erfi» etti.

Şurası muhakkak ki, Hitler, cumhurbaşkanının oğlu üzerinde büyük bir etki yarattı. Meissner, çok sonra Nürnberg mahkemesindeki ifadesinde şöyle demişti: «Bizi geri götüren taksit, Oskar von Hindenburg hiç sesini çıkarmadan duruyordu. Söylediği tek şey, nazilerin hükümete girmesine karşı durulmayacağıydı. Bana öyle geldi ki, Hitler onu etkilemeği başarmıştı.»

Schleicher 23 Ocakta Hindenburg'a gitti ve Reichstag'ta çoğunluk sağlanamadığını bildirdi; Reichstag'ın feshini ve Anayasamın 48 inci maddesine göre kararnamelerle hükümet etmeğe üzere kendisine olağanüstü yetkiler verilmesini istedi. Meissner'in iddiasına göre, General Schleicher, Reichstag'ın «geçici olarak kapatılmasını»

Hindenburg, Schleicher'e, 2 aralıkta Papan kabinesini düşürmek için ileri sürdüğü sebepleri hatırlattı ve bu sebeplerin şimdi de mevcut olduğunu bildirdi; Schleicher'e Reichstag'ın çoğunluk elde etmeğe üzere istisnâlere yeniden başlamasını emretti. Schleicher'in sonu gelmişti ve bunu biliyordu. Etraftakiler de bunu biliyordu. Gerçeği bilen nadir kişilerden biri olan Goebbels ertesi gün günlüğüne şu notu düşüyordu: «Bir çok kimseleri düşüren Schleicher'in kendisini de düşünmeğe üzere.»

Schleicher'in sonu, resmen 28 Ocakta geldi: O gün Schleicher cumhurbaşkanına istifasını sundu. Hindenburg, hayalkırıklığına uğrayan generale şöyle dedi: «Bir ayağım çukurda. Bu hareketimden dolayı cennette pişmanlık duyup duyamayacağımı bilmiyorum.» General Schleicher de şu cevabı verdi: «Sayın mareşal, bu ihanetten sonra cennete gideceğinizden emin değiliz.» Schleicher, bu cevabı verdikten sonra Alman tarihinden çabucak silinip gitti:

refah yolu

TASARRUFLARINI ZİRAAT BANKASINDA TOPLAYANLARA AÇIKTIR

RÜSTHA

ZİRAAT BANKASI

UĞUR K.

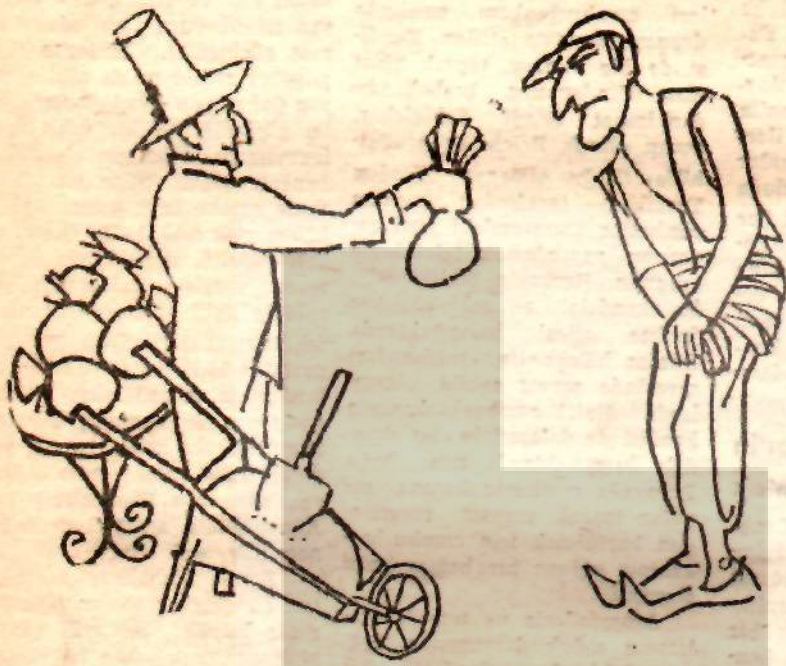
Gelecek sayıda:

HİTLER

İKTİDARDA

Geldi geliyor dedikleri meşhur Toprak Reformu Tasarısı, şimdi de yeni Tarım Bakanı tarafından inceleniyor. İncelensin bakalım Nasıl olsa reform adı altında, durumu muhafazadan başka gâye gütmeyen bir tasarı çıkarılacağı öğrenildi artık. Toprak Reformu, ancak halkçı ve devrimci bir idârenin başara bileceği bir iş...

İÜKÜMETİN TOPRAK REFORMU ANLAYISI

REFORMLU TOPRAK...

« BİR ÇİFTLİK SAHİBİ »

TOPRAK REFORMUNDAN SONRA
— İFİY İBRAM, AYAKLARINI ARAZİMDEN ÇEK DE BİR AZ UYUYAYIM

1918

1919

1938

1950

1950-1960

1960

1962

TOPRAK AĞASININ MACERALARI ...